

RÖPORTAJ:

30. Yılımız Yaklaşırken Onursal Genel Başkanımız Ahmet Altay VAROL'a sorduk...

Bilindiği gibi önümüzdeki yıl EMO Ankara Şubesi'nin 30. Kuruluş Yıldönümü. 30. Kuruluş Yıldönümüne hazırlık olarak Yönetim Kurulumuz ayrı bir komisyon kurdu ve Şube bülteninde o dönemdeki yöneticilerimizle söyleşi yapılması kararı alındı. Bu çerçevede ilk söyleşimizi Odamızın yaşayan tarihlerinden biri ve o dönemin Yönetim Kurulu Başkanı olan Ahmet VAROL ile Şube Bülteni Yayın Kurulu üyemiz, Şubemizin ve Odamızın Eski Yönetim Kurulu Başkanı Ali YİĞİT bir söyleşi gerçekleştirdi.

Ali YİĞİT: Sayın Varol, siz EMO Ankara Şubesi kurulduğunda EMO Yönetim Kurulu Başkanı'ydınız. 1954'ten 1977'ye kadarki süreci kısaca değerlendirir misiniz?

Ahmet VAROL: Odamız, 1954 yılında 6235 sayılı Yasa ile kurulan TMMOB'nin ilk Odalarından birisi olup kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütüdür. 1954'te çok büyük çabalar gösteren ve bugün bir çoğu beklide hayatta olmayan o ağabeylerimiz, gerçekten güzel bir meslek örgütü kurmuşlar. Ancak 1960 yılına kadar ki çalışmalar daha çok kuruluş çalışmaları gibi olmuştur. 1960'tan sonra oluşan

görelî demokratik ortamla birlikte Türkiye kabuk değiştirdi. Demokratik sistemdeki açılım, yeni Anayasa'nın kabulü ile sendikalar, meslek örgütlerine bakış açıları da değişti. Tabii ki bu değişim Odalara da yansıdı. Kuruluşundan 1960 yılına kadarki dönemde odanın, kaç kişi ile teşkil ettiğini pek şimdi hatırlayamıyorum ama, çok az bir mevcudu var idi. 1960'dan sonra Odamızın üye sayısında hızlı bir artış yaşandı. Bu artışın sebebi, 1960'tan itibaren ithal ikameci sürece bağlı olarak yaşanan görelî sanayileşme ve bu sanayileşmenin elektrik mühendislerine olan ihtiyacı artırması ve nüfusun artışıdır.

Ali YİĞİT: Yani şöyle diyebilir miyiz, 1960 Anayasası'yla birlikte Türkiye'de bir yapısal değişiklik oldu, bu yapısal değişiklik odada bir siyasi düşünce değişikliğine neden oldu. Aynı zamanda elektrik mühendislerinin sayısının da sanayileşmeye paralel olarak arttığını söyleyebilir miyiz?

Ahmet VAROL: Evet bir artış oldu. 1960 dan sonraki dönem demokratik açılım dönemi özellikle iş hayatının, çalışma hayatının şekil değiştirmesi ve bu yöndeki yasaların da yeniden düzenlenmesi ile bu değişim yaşandı.

Odalardaki, sendikalardaki bu değişimlere paralel olarak Türkiye'nin politik düzeyi de değişmeye başladı. 1968'e gelindiğinde bütün dünyada, bir gençlik hareketini görüyoruz. Gençler çok kısaca söz etmek gerekirse yönetimde görev almak gibi, kendilerini yönetmek gibi bazı taleplerle iktidarın karşısına çıktılar. Ama maalesef Türkiye'de yaşananlar egemenler tarafından doğru algılanmadı. Bütün dünya, gençlik hareketlerini anlamaya ve onların isteklerini şu veya bu şekilde yerine getirerek bu süreci aşmış da Türkiye'de böyle olmadı. Türkiye'de süreç oldukça sancılı yaşandı. Gençlik üzerine gidilerek, onların haklı talepleri sindirildi ve anti demokratik bir biçimde gençlik hareketleri bastırıldı. Bu baskı salt gençlik üzerinde değildi. Sendikalar üzerine baskı yapıldı, o zamanki sosyalist partiler üzerine de bir baskı yapıldı. 1971'e baskılar daha da arttı. Bilindiği gibi 12 Mart 1971 muhtırası ile baskıcı bir döneme girildi. 1970'lere gelindiğinde mühendis ve mimar sayısında geçmişe göre kayda değer bir artış oldu. Ülkedeki yaşananların aynısı mühendis ve mimar kesiminde ve onların örgütlerinde de yaşanmaya başlandı. Yaşanılan bu değişiklik 1970'lerden itibaren TMMOB'nin Odalarında da yaşanmaya başlandı.

Ali Yiğit: EMO'da ilk yapısal değişiklik ne zaman oldu?

Ahmet VAROL: 1970-71 yılında oldu. O yıllarda genel kurullar yılda bir yapılırdı. Seçimler de aynı gün yapılırdı. Yani oldukça itiş kakışlı ve çekişmeli genel kurullar yaşanırdı.

Ali Yiğit: Aynı gün genel kurul ve seçim, hem de her yıl tekrarlanıyor. Oldukça yorucu ve stresli olmalı.

Ahmet VAROL: Çok enteresan. Şunu söyleyeceğim: O zamanki genel kurullarda Yönetim Kurulları şöyle oluşuyordu; aynı kurumda çalışanlar (ETİBANK'ta mı, İLLER BANKASI'nda mı, ELEKTRİK İŞLERİ ETÜD İDARESİ'nde mi) kendi arasında ittifaklar yapıyor ve yönetim kurulları oluşuyordu. Bu yapıyı gençler ortadan kaldırdılar. Gerçekten iyi ve oldukça demokratik bir yönetim getirdiler. Ve o itiş kakışlı dediğim genel kurullarda geçmişin yaralarını çok kısa bir zamanda sardılar ve ülke çapında daha iyi bir yönetim, en azından elektrik mühendislerinin daha iyi bir yönetimi oldu. Bu anlamda ilk yönetim de 1971 yılında oldu ve bayağı eziyet çektiler, tutuklanmalar vs. oldu. O dönemlerde yönetici olan arkadaşları da saygıyla anıyorum.

Ondan sonraki dönemde değişiklik olmadı biz de onların devamı olarak aynı yapıyı sürdürdük. O döneme baktığımız zaman Türkiye'de enerji sorunu yine vardı. Hatta programlı kesintilere gitme gibi olayları yaşadı toplum. Bu kesintilerin gerçekten kamuoyunda çok büyük etkileri oldu. Günde iki saat düşünün ki saat 9 ile 11 arasında kesinti oluyor ve her taraf felç. Gerçekten bu dönemdeki bu kesintilerin nedenlerinin araştırılması gerekiyordu. Bunu da EMO üstlendi ve ülkenin yetişmiş olan mühendislerini çağırarak ilk Enerji Kongresi'ni düzenledi.

Ali Yiğit: İlk olarak hangi yıl yapıldı Enerji Kongresi hatırlıyor musunuz?

Ahmet VAROL: İlk kongre 1973 senesinde oldu. Ancak sektörün tüm kesimleri bu kongreye katkıda bulundular. Gerçekten bu, Türkiye'nin çok önemli bir davasıydı ve bunun dile getirilmesi gerekiyordu. Uzun vadeli ve kısa vadeli, ne gibi önlemler alınacağı tartışıldı ve EMO açısından oldukça prestijli bir çalışma oldu.

Bundan sonra Türkiye'nin nüfusu, okullaşma ve dolayısıyla elektrik mühendislerinin sayısı da arttı. Bu artışlar bir bakıma olumlu idi çünkü artış olması demek insan kaynaklarının çoğalması demek ve insan kaynaklarının çoğalması da yenilikleri ve çok sesli bir çalışmayı da birlikte getirirdi.

Ali Yiğit: Bu kongreler ne sıklıkla tekrarlandı. Yoksa 1973'te yapıldı sonra unutuldu mu?

Ahmet VAROL: Yılda bir denemez ama iki yılda bir tekrarlandı. Sonra bir kere de uluslar arası boyutta yapıldı. Odanın birtakım yerlerde üyeliği vardı. Mesela Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi'nde Oda temsil ediliyordu, TMMOB adına. Yine Milli Prodüktivite Merkezi gibi yerlerde de EMO temsil ediliyordu. Dolayısıyla EMO o dönemlerde de kamuoyunda saygın bir konuma sahipti. Şöyle de söyleyebilirim: O zamanki basın daha tekelleşmediği için herhangi bir kongrede veya genel kurulda veya diğer bir söyleşide, bir basın toplantısında oldukça fazla sayıda basın mensubu gelip izlerdi ve ertesi gün EMO manşetlere çıkardı. Fakat görüyoruz ki artık basın yapısı da değişti, emperyalizmin güdümünde, demokrasiden yana olan kurumları da dışlayacak bir konum arz ediyor. Bu nedenle basın, Odalara ve Oda gibi ilerici

kuruluşların toplantılarına fazla rağbet etmiyor. Genel kurullara bile gelmiyorlar. Yani genel kurullarda, o kadar bilimsel çalışmalar yapıyor, o bilimsel çalışmaların sonuçlarının yayımlandığı dönemlerde bile gelmiyorlar, hiçbir gazete gelmiyor. Bu kötü bir durum, Türkiye için kötü bir durum. Bunda Odanın kusuru, kabahati yok.

Ali YİĞİT: EMO Ankara Şubesi kurulması fikri nasıl oluştu?

Ahmet VAROL: Odanın üye sayısı artmış, etkinlikleri artmıştı. Bu etkinlikleri EMO Genel Merkezi, EMO İstanbul Şubesi ve EMO İzmir Şubesi üzerinden sürdürmek olanaklı değildi. Etkinlikleri ülkenin diğer kesimlerine de yayabilmek, hem gelir kaynaklarını artırmak hem de hizmetleri yaymak için yeni düzenlemelere gitme ihtiyacı doğdu. Türkiye'nin diğer bütün köşelerinde elektrik konusunda kamuoyunu bilgilendirmek için yeni bir yapılanmaya kavuşmak gerekiyordu. Bu anlamda daha da genişletmek gerektiği ortaya çıktı ve buradan hareketle 1977 yılında EMO Ankara Şubesi kuruldu. EMO Ankara Şubesi'nin ilk Yönetim Kurulu Başkanı da Kaya NOMALER oldu. Yönetim Kurulun'da da Haluk TOSUN, Nurşah KOŞAR, Ahmet ALBAYRAK, Abdulkadir KAHRAMAN gibi bir yığın arkadaşımızın çok büyük emekleri vardır.

Ali YİĞİT: Şubenin ilk kuruluş dönemlerinde Türkiye'de hızlı bir politik hareketlilik yaşanıyordu. Bu, Odaya ne kadar yansırıyordu?

Ahmet VAROL: Şunu açıkça söylemekte yarar var. Yeni gençlik burjuva kuruluşunun dışında bir kuruluş olarak Odayı yönetmeye talip oldu.

Ali YİĞİT: Yani Odaya yeni bir misyon biçti diyebilir miyiz?

Ahmet VAROL: Evet tabi. Yani kapitalist ilişkiler içinde değil de kamusal anlayışın ağır bastığı görüşle geldiler. Tabi bu karşını, yani halktan yana olmayan, kendi bireysel çıkarlarını ön planda tutan bir karşı tarafı da doğurdu. Bunlar da iyi örgütlendiler ve oldukça çekişmeli genel kurullar yaşandı. Ama her genel kurulda yine ilerici, demokrat, halktan ve işçi sınıfından yana olan kesimler iktidara geldiler.

Ali YİĞİT: Odalardaki bir başka değişiklik de 1980 darbesinden sonra oldu değil mi? Peki o günlerden bu günlere baktığımızda beş

bin üyeden otuz beş bin üyeye ulaşan bir yapı söz konusu ama çizgide çok fazla bir değişiklik olmadı. Bunu siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ahmet VAROL: 1980 faşist darbesinden sonra tabi ki Odalar, demokratik kitle örgütleri sendikalar, çok büyük yara aldılar. Çünkü demokrasiden yana olmayan bu idare biçimi bunları hedef aldı. Dolayısıyla Odalar da bu işlerden oldukça büyük bir zarar gördüler. O dönemde sendikalar kapatıldı, dernekler kapatıldı, bir dizi aydın, ilerici, sosyalist ve devrimci tutuklandı, işkence gördü, hapis yattı. O dönemde de tüm bu baskılanmalara karşın TMMOB'ye ve onun Odalarına sahip çıkan arkadaşlarımız oldu. Onların bu çabalarını da takdir etmek gerekiyor.

Ali YİĞİT: Yani bu kadar baskıya rağmen yine de Odaya sahip çıkıldı ve bugünlere gelmesinde o insanların katkısı var.

Ahmet VAROL: Evet ama o zamandan bu yana demokrasiye önemli bir kesinti olduğu için demokratik kitle örgütlerinde de çok önemli bir değişim olmadı. Kendi kabuklarına çekildiler. Kamuoyuna seslerini duyuramadılar. Bunda basının da etkisi var.

Ali YİĞİT: O zaman ki EMO yapısı ağırlıklı olarak elektrik mühendisliği üzerineydi ancak şimdi çok geniş bir yelpazeye sahip Odamız. Yani önce elektronik, bilgisayar mühendisliği sonra elektrik mühendisliğinin kendi içinde bir dizi ayrımlarıyla beraber Odanın ilgi alanı da genişledi.

Ahmet VAROL: Bu arkadaşlarımızın bazıları ayrı Oda kurmak gibi düşüncelerle de gelseler çoğunluğun bir arada olmasıyla birlikten güç çıkacağı hakim gibi görünüyor. Ancak bu çoğalma EMO'ya düşen görevleri de artırıyor. Geçmişe göre daha çok konuyla ilgilenmek gerekiyor.

Ali YİĞİT: Sıkça gelen bir eleştiri daha var: Odalar politika yapıyor. Ne düşünüyorsunuz?

Ahmet VAROL: Tabi ki Odalarda politika yapılır çünkü enerjinin kendisi, haberleşmenin kendisi zaten politik bir olay. Kaldı ki sınıflı toplumlarda, her şeyin tekelleştiği bir toplumda, Odada çalışanlar ya da görev almış kişilerin de apolitik olmaması kadar normal bir şey olamaz. Yaşamın kendisi politik. Politik olmalıydılar, politika yapacaklardır ve yapacaklardır da.

Ali YİĞİT: Bir başka konuya geçmek istiyorum. Bugün de güncel. Türkiye 1960'ların ortalarından beri Nükleer Santral tartışması içinde. Yani EMO'da bu tartışmaların içinde. Ben hatırlıyorum. Ben öğrenciyken 1979 yılında ODTÜ'de yapılan bir panele siz katılmıştınız. Aradan 30 yıldan fazla zaman geçmiş hâlâ tartışma devam ediyor, bu konuda neler söyleyeceksiniz.

Ahmet VAROL: Benim kişisel düşüncem. nükleer santraller iktidarlar tarafından, Türkiye'nin elektrik enerjisi sorununu nükleer enerji çözer biçiminde sık sık dile getiriliyor. Yok böyle bir şey. Ülkemizde kurulacak olan

kurmayı bile düşünmüyorlar. Ama ne var ki bunların elinde nükleer enerjiyi üretmek gibi bir olanak var. Bu olanağı da bizim gibi geri kalmış ülkelere satmak, ne olursa olsun satmak gibi bir iş yapıyorlar. Bunu yaparken de başta yakıt olmak üzere diğer girdilerle tam bir bağımlılık ilişkisine getiriyorlar. Ayrıca nükleer ucuz bir enerji değil. Üstelik Türkiye'de öncelikli bir enerji de olamaz çünkü Türkiye'de düşünün ki hidrolik enerji potansiyelinin yüzde 40'ları kullanıyor. Demek ki yüzde 60 kullanılabılır bir potansiyelimiz var. Kaldı ki bu da eski etütlere dayalı bir potansiyel. Hiç öncelikli değil, bence yapılmamalı ve karşı çıkılmalı. Çernobil olayını gördük. Onu bile ciddiye almadık. Bu felaketi çay içerek, fındık yiyerek hafife alanlar vardı.

nükleer enerji santrali Türkiye'nin enerji ihtiyacını çözemez. Kaldı ki yapılan yatırım son derece dışa bağımlı ve oldukça pahalı bir yatırım, atıklarının saklanması başlı başına büyük bir sorun. Özellikle bizim gibi geri kalmış ülkelerde işletilmesi de bir sorun. Bugün dünyaya bakıyoruz: İleri dediğimiz bu ülkelerde, nükleer enerji sistemlerini kullanan ülkelerde, ABD dâhil nükleer enerjiye hiç sempatik bakmıyorlar, bunun ötesinde elindeki santralleri de kapatıyorlar. Hele hele yenisini

Bugün de aynı zihniyet var, Çernobil'in etkisi yok kanser artışı sigaradandır, diyorlar. EMO nükleere karşı mücadeleyi sürdürüyor ve sürdürmeli. Yeni felaketlere ihtiyacımız yok.

Ali YİĞİT: Sayın VAROL, bize zaman ayırdığınız için teşekkür ediyoruz.

Ahmet VAROL: Ben de EMO Ankara Şubesi'ne bana böyle bir şans verdiği için teşekkür ediyorum.